

опрацювати на певному етапі уроку. Наприклад, під час актуалізації опорних знань доцільно використовувати завдання першого блоку з вибором однієї правильної відповіді з-поміж чотирьох; на етапі систематизації та узагальнення знань – завдання на встановлення відповідності, вибору декількох правильних відповідей з-поміж п'яти або клоуз-тест.

Важливою формою роботи з української мови в процесі підготовки до зовнішнього незалежного оцінювання є написання словникових, розподільних, вибіркових, пояснювальних, творчих та інших диктантів. Наприклад, самостійне складання учнями диктантів «100 слів на одну орфограму» є результативним, оскільки спонукає дітей до серйозної науково-пошукової роботи.

З метою збагачення лексичного запасу школярів рекомендуємо систематично проводити лексико-семантичну роботу на уроках мови й літератури. Наприклад, твори І.Франка, В.Стефаника, О.Кобилянської, М.Коцюбинського дають можливість глибоко опрацювати діалектизми; застарілу лексику (історизми, архаїзми) знайдемо в поемі І.Котляревського «Енеїда», у повісті Г.Квітки-Основ'яненка «Маруся», у романі П.Куліша «Чорна рада». Твір Панаса Мирного «Хіба ревуть воли, як ясла повні?» допоможе ґрунтовніше засвоїти прислів'я, приказки, фразеологізми, а поезія П.Тичини відкриє неповторний світ авторських неологізмів.

Зовнішнє незалежне оцінювання з української мови та літератури передбачає складання власного висловлювання на одну із запропонованих тем. Тому, починаючи з молодших класів, учитель повинен приділити серйозну увагу написанню творчих робіт, які засвідчать рівень розуміння й осмислення учнями прочитаних творів, виявлять уміння передавати власні думки, посиляючись на приклади з художньої літератури, історичні факти або випадки з життя.

Таким чином, запропоновані форми роботи допоможуть випускникам виробити навички виконання завдань у відповідному форматі.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕДАГОГІЧНОГО ТАКТУ

Самойленко А.М., викладач-методист коледжу СНАУ

Такт вимагає втілення гуманності в життя, що виявляється в ставленні до людей. Умови праці потребують сталих контактів з іншими людьми, в процесі яких створюються або можуть

створюватися всілякі труднощі у взаєминах. Педагогу доводиться мати справу з людьми, яких треба виховувати, змінювати й переробляти, а ці люди, зі свого боку, чинять опір впливу педагога, створюючи різні перешкоди, конфліктні ситуації.

Педагогічний такт - це така форма й міра вчинку, яку одна людина застосовує щодо іншої з метою створення оптимальних умов для виховання й навчання. Це стиль поведінки педагога в його взаєминах із колегами, з учнями та їхніми батьками, в процесі якої обов'язково враховується педагогічний результат спілкування. Такт потрібний вчителю не тільки в його взаєминах із учнями, а й зі своїми колегами, взагалі з іншими людьми. І скрізь учитель виступає не тільки як тактовна людина, а й як носій педагогічної професії, що позначається на його поведінці. Вдала форма й міра вчинку потрібні для того, щоб можна було діяти не тільки правильно, а й не порушити добрих взаємин з людьми, не погрішити проти своєї професійної честі - завжди й скрізь нести істину, справедливість і добро. Рецептів, що допомагали б знаходити міру й форму свого вчинку в кожному окремому випадку, немає. Правильний шлях повинно підказати особисте "чуття".

Учитель неправий щодо учнів. Антипедагогічний вчинок він робить на очах свого колеги. Якщо не стримати його, станеться велика неприємність і для вчителя, і для колективу. Як бути? Моральне почуття справедливості примушує втрутитися в те, що відбувається. Але втручання відбудеться на очах учнів, і вплине на авторитет учителя, який, крім того, може сприйняти допомогу неправильно - обуритися на колегу. Ситуація складна. Мораль підказує: треба навести справедливість. Водночас важливо не принизити, не образити вчителя на очах учнів. Де вихід?

Врятувати справу за таких умов допоможе тільки такт. Потрібна така форма й міра вчинку, поведінки, втручання, яка, з одного боку, сприяла б припиненню неправильних дій вчителя, а з другого - не ображала б його як особистість, як педагога. І от, наче ненароком, доводиться втручатися в гостру розмову вчителя з учнем, робити вигляд, що ніякого конфлікту не видно, вибачатися і, розряджаючи атмосферу, дати учневі завдання, а увагу вчителя відволікти якимсь запитанням. Так можна запобігти неправильному вчинкові педагога. Вчитель не образиться на свого колегу, бо все відбулося ніби само собою. Мети досягнуто. Небажаного наслідку - образи на товариша за непрохане втручання і підрив його авторитету - не сталося.

Мене час, і за інших обставин, коли вщухнуть пристрасті, можна буде сам на сам з колегою правильно оцінити те, що відбулося.

Вдумливий учитель залишиться вдоволений із того, що його стримали від неправильного кроку. Можливо, він здогадається, що йому непомітно допомогли в складній ситуації. Тактовний колега допоміг розв'язати суперечність, що виникла майже безболісно. Він своєчасно припинив конфлікт, не давши можливості довести його до такої гостроти, коли розв'язання було б нелегкою справою. Такий вчинок є виявом чутливості до людей, до учнів.

Потреба в педагогічному такті дуже часто відчувається у взаєминах учителя з учнями, бо педагог з почуття професійного обов'язку змушений реагувати на поведінку дітей, повсякчас оцінювати її і вести боротьбу з негативними вчинками, домагатися дисципліни, засуджувати лінощі, нечесність, недбайливість. І все це він повинен робити так, щоб не втратити поваги з боку учнів, зміцнювати дружні взаємини з дитячим та педагогічним колективами. Дуже важливо також зважати на особливості конкретних обставин, індивідуальні риси кожного учня. Педагогічний такт потрібний для того, щоб не викликати з боку дітей образи і додаткового опору, вимогам учителя, щоб роззброїти того, хто чинить опір, і, вплинувши на його совість, зробити з нього співника в загальній справі.

Дотримуючись педагогічного такту, учитель мусить добиватися, щоб вчинки й дії учнів мали не тільки моральний, а й навчально-виховний вплив, обирати таку форму поведінки, завдяки якій можна було б досягти позитивних наслідків в обох сферах діяльності - моральній і виховній. Єдність обох цих аспектів робить вимоги педагогічного такту цілком реальними.

Коли ми говоримо про моральну мету, то маємо на увазі захист учителем добрих і справедливих вчинків, непримиренність до відступів від моралі, боротьбу з нечесністю, індивідуалізмом, самолюбством, лінощами та іншими негативними явищами. Звичайно, недостатньо тільки засуджувати аморальність; треба, щоб заходи, яких вживає вчитель, сприяли усуненню недоліків, не порушуючи добрих взаємин з учнями. Боротьба з вадами повинна мати глибоко людський характер.

Такт - не пригладжування суперечностей, а розв'язання їх у найкращій формі: часом замість критики краще захистити учня. Це сприятиме усуненню хиб і перевиховання.

Нетактовність вчителя може призвести до драматичної розв'язки, якщо не врахувати вразливості дітей. У результаті учні стають недовірливими, скритними.

ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО ПЕДАГОГІЧНОГО ТАКТУ

Морально-педагогічні вимоги включають уміння вчителя бачити ту ситуацію, в якій людина відчуває потребу в чутливості й увазі. Такі ситуації виникають:

а) коли ми самі змушені буваємо свідомо поставити людину в незручне становище, на яке вона заслужила, і нам треба тільки пом'якшити його, щоб не підірвати поваги до людини;

б) коли ми випадково ненавмисне поставили людину в незручне становище і повинні негайно виправити помилку або пом'якшити наслідки зробленого;

в) якщо людина несамохіть, випадково потрапила в становище, незручне тільки для неї особисто;

г) коли вона почуває себе ніяково через свої індивідуальні особливості або незвичність обставин, труднощі, які заважають виконати поставлене завдання;

д) якщо за складних обставин людині треба подати допомогу, щоб зберегти її гідність, зменшити або пом'якшити її страждання.

Щоб педагогічний такт виконав свою функцію, треба зважати на те, від кого і щодо кого йде зауваження (дія, вчинок). Справа в тому, що зауваження має особливий вплив: похвала або осудження сприймається ближче, якщо вони йдуть від педагога. Учитель повинен обов'язково враховувати це. Дуже важливо також з'ясувати, можна виправити недолік чи ні, залежить це від самої людини чи від оточення. Потрібно зважити й на те, наскільки вразлива людина, тобто врахувати її індивідуальні психологічні і фізичні особливості. Додержання педагогічного такту можливе тільки при доброму, бережному ставленні вчителя до учнів. У цьому справжній вияв гуманності. Педагогічний такт у всіх випадках тільки тоді буде дійовий, коли сприятиме створенню найкращих умов для навчально-виховної роботи, оптимального впливу вчителя на дітей, допомагатиме передбачати можливі наслідки дій, викликатиме у школярів довіру до слова, вчинку педагога

Педагогічний такт - це стиль поведінки вчителя, що породжує дитячу впевненість у його доброзичливості, почуття вдячності за чуйність, добрість і увагу. У діях педагога не повинно бути анінайменшого натяку на злобливість і причепливість, нечуйність і несправедливість. Людина повинна відчути, що з нею обійшлися краще, ніж вона того заслуговує, що їй повірили, що насправді вона краща, ніж виявилось в її діях і вчинках.

Такт не виключає непримиренності до зла, несправедливості, нечесності, кар'єризму, дармоїдства та інших моральних вад. Такт - засіб уникнути конфлікту, якщо він не є необхідністю. Але можуть

бути і такі випадки, коли моральний конфлікт навіть треба загострити. Природно, що є аморальні засоби уникнення конфлікту - підлабузництво, всепрощення, підлецування, байдужість до зла, що завдають вихованню великої шкоди. Непримиренність до різних виявів зла - не самоціль, а засіб боротьби за людину. Це утвердження найкращого, морального, високого, боротьба за людську гідність.

Психологічний бік тактовності полягає в тому, що учні не повинні боятися вчителя: з його ім'ям вони мають пов'язувати все добре й справедливе, світле й радісне. Тактовна поведінка вчителя стосується оцінки вчинків дітей, їхньої реакції на поведінку товаришів, інших людей. Чуйний педагог завжди знає, коли йому треба помітити вчинок учня, а коли - ні, коли зробити зауваження чи дати пораду і в якій формі. Тактовним треба бути щодо колективу. Однак не можна приносити в жертву тактовності принципівість, правдивість, істину. Тактовність - тільки те, що в кінцевому підсумку посилює моральні позиції добра.

ТЕХНІЧНА ТВОРЧІСТЬ СТУДЕНТІВ ПТ КІСУМДУ

Панібратцева О., Семеренко І., студенти,
Ткаченко Л.М., ст. викладач, Бібик М.В., викладач КІСУМДУ

У 2010 році Конотопському політехнічному технікуму виповнюється 120 років. В музеї навчального закладу багато матеріалів, експонатів, фотографій. Одна із фотографій і поклала початок пошуковій роботі...

До Великої Вітчизняної війни технікум мав гарно облаштовані лабораторії та кабінети з моделями та макетами, але під час евакуації (технікум було евакуйовано до м.Сизрань) документація була майже вся знищена. За спогадами колишнього гуртківця Дехтяра, планерний гурток створено при Конотопському технікумі шляхів сполучення на початку 20-х років ХХст. В 1924 р. це була достатньо сильна суспільно-молодіжна організація, яка на громадських засадах вивчала і пропагувала планерний спорт, прививала навички і любов до авіації. Гурток мав свій статут, членські квитки, трикутний штамп і круглу печатку. Кількість гуртківців коливалась від 150 до 170 чоловік на чолі з Президією гуртка (головуючий Певницький Микола Вікторович, він же начальник майстерень технікуму; секретар-студент Єремеев Олександр). У склад президії входили викладач креслення Куреник, майстер Шевко. Студент Айзенберг (він же і парторг технікуму) –